

Джмеленя та володарка злиднів

Тарас Микитчак, Галина Микитчак

ЦИКЛ: ДЖМЕЛЕНЯ

1. **Джмеленя та володарка злиднів (2017) ★ ЦЯ КНИГА**
2. Джмеленя та Канікульне озеро (2017)
3. Джмеленя та Рожко з Чивчинського лісу (2018)
4. Джмеленя та дерево Ву (2018)

□ Про твір

Будинок №7 по вулиці Кленовий обсіли злидні. Їй же бо, Марена, сусідка з підвальної квартири, підкинула злидня в кожне будь-яке. Шкода, що дорослі того не помічають. Ну що ж, інші Джмеленяті і Дмитрикові брати все в свої руки...

□ Експертні методичні поради

З огляду на виразну пригодницьку природу повісті «Джмеленя та володарка злиднів», її чітку сюжетну логіку та опертя на елементи української міфології, текст має значний методичний потенціал для роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

1. **Читання як квест.** Доцільно організувати читання повісті у форматі квесту або місії: кожен розділ може відповідати окремому «етапу боротьби зі злиднями». Учні отримують завдання (знайти злидня, описати його, визначити, яку шкоду він приносить), що активізує увагу до тексту та формує навички смислового аналізу тексту, критичного, творчого читання.
2. **Візуалізація міфологічних образів.** «Словничок міфіків» можна використати як основу для творчих завдань: створення власних ілюстрацій, аплікацій, ляльок або мінікоміксів. Для бібліотечних занять ефективною буде виставка дитячих робіт «Злидні очима читачів», що поєднує читання з образотворчою діяльністю.
3. **Порівняння міфу й тексту.** Учителям і бібліотекарям варто запропонувати дітям просте зіставлення: якою є Марена в народних уявленнях і якою вона постає в повісті. Це допоможе

ненав'язливо ознайомити школярів з українською міфологією та показати, як традиційні образи візуалізовано у сучасній літературі.

4. **Рольові читання та інсценізації.** Скупі портретні характеристики персонажів відкривають простір для уяви, тому текст зручний для інсценізацій, читання за ролями, імпровізованих діалогів. Особливо ефективно це працює під час бібліотечних заходів або уроків позакласного читання.
5. **Емоційна карта героя.** Оскільки емоції в тексті здебільшого подані через короткі констатації, учням можна запропонувати створити «емоційну карту Дзвінки»: у яких моментах вона боялася, була рішучою, раділа. Це завдання розвиває емоційний інтелект і вміння читати між рядками.
6. **Розмова про страх і подолання труднощів.** Повість є цікавою для безпечної розмови з дітьми про страх, відповідальність і сміливість. Образ злиднів можна інтерпретувати символічно, пов'язуючи його з реальними дитячими переживаннями (страх темряви, самотності, конфліктів).
7. **Міжпредметні зв'язки.** Читання повісті легко інтегрується з уроками «Я досліджую світ», мистецтва, української мови. Можна запропонувати учням створити власний «словничок міфічних істот», дібрати прикметники до опису персонажів, скласти короткі усні або письмові продовження пригод героїв.

Цікаві завдання можна запропонувати на основі обговорення двох світів, показаних у повісті: Явії та Навії:

1. Аналітико-візуальне завдання «Межа світів». Запропонуйте учням накреслити дві частини простору – Явію і Навію – та позначити, що для кожного світу характерне (місце дії, істоти, настрої, кольори, звуки). Окремо діти визначають, у який момент Дзвінка переходить межу між світами і яка річ допомагає їй це зробити. Завдання сприяє осмисленню просторової організації тексту та символіки чарівного предмета.
2. Рольове читання «Хто я у Явії, хто я у Навії?» Під час читання епізодів, пов'язаних із переходом між світами, учні озвучують думки героїні від першої особи: що вона відчуває в Явії і як змінюється її поведінка в Навії. Це допомагає усвідомити, як один і той самий персонаж функціонує в різних просторових площинах.
3. Бесіда «Світ як випробування героя». Обговоріть із дітьми, які саме випробування чекають Дзвінку в Явії, а які – у Навії. Запропонуйте визначити, де героїні бути складніше і чому. Таким чином учні доходять висновку, що Навія в тексті виконує функцію простору страху й ініціації.
4. Емоційно-ціннісне завдання «Сходінки сміливості». Разом з учнями створіть схему або «драбинку», де кожна сходінка відповідає певному кроку героїні на межі світів. На кожному етапі діти підписують, яку рису характеру виявляє Дзвінка (рішучість, відповідальність, сміливість). Завдання допомагає пов'язати простір Навії з формуванням образу героя.
5. Творче завдання «Мій чарівний перехід». Запропонуйте учням уявити власний чарівний предмет, який допоміг би перейти з Явії в Навію, і коротко описати або намалювати його. Важливо пояснити, чому саме ця річ є «чарівною». Це завдання активізує уяву та поглиблює розуміння казкової умовності.
6. «Подорож між світами» (для бібліотечних заходів). Бібліотекарі можуть оформити простір читальної зали як дві зони – Явію і Навію, використовуючи колір, світло й атрибути. Діти «подорожують» між ними, виконуючи короткі завдання за текстом. Такий формат робить читання подієвим і незабутнім.

Ці завдання поглиблюють **аналіз образів головних героїв**, допомагаючи показати, як простір Явії і Навії функціонує не лише як казковий антураж, а як важливий чинник формування героїзму й рішучості дитини в пригодницькій повісті.

□ **Запитання для обговорення з дітьми**

- Яка подія в книзі була найнесподіванішою?
- Якби ви були художником, яку обкладинку ви б намалювали для цієї книги?
- Яку емоцію викликає у вас головний герой?

PortKEY: Ресурсний центр для бібліотекарів

Методичний посібник згенеровано автоматично

□ **Дивіться медіа:** буктрейлери та відео-відгуки на сторінці книги.

[Скануйте для переходу](#)